

نشست تخصصی شعر و ادبیات انقلاب اسلامی در آذربایجان برگزار شد

نشست تخصصی "شعر و ادبیات انقلاب اسلامی در آذربایجان" به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی برگزار شد.

نشست تخصصی "شعر و ادبیات انقلاب اسلامی در آذربایجان" به همت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی آذربایجان شرقی برگزار شد.

خبرگزاری مهر-گروه استان ها؛ در آستانه سالگرد قیام تاریخی ۲۹ بهمن مردم تبریز، نشست تخصصی "شعر و ادبیات انقلاب اسلامی در آذربایجان" با عنوان شکوفه در برف به اهتمام اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و انجمن ادبی تبریز در تالار خاقانی خانه فرهنگ تبریز برگزار شد.

در این آئین که جمعی از شعراء، ادبا، اساتید دانشگاه و مسئولین انجمن های ادبی تبریز حضور داشتند، حسن گلی، معاون فرهنگی و رسانه ای اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی با بیان اینکه انقلاب اسلامی نقطه عطف تاریخ ایران محسوب می شود و همه موضوعات و مسائل را می توان در دو بازه زمانی قبل و بعد از انقلاب اسلامی مورد مطالعه قرار داد و به نقش شعر و ادبیات در پیروزی انقلاب اسلامی و نیز تأثیرگذاری انقلاب اسلامی بر شکل و محتوای شعر و ادبیات پرداخته و اظهار کرد: شعر و ادبیات دفاع مقدس و جبهه مقاومت دو گونه متعالی و نوپدید از شعر و ادبیات انقلاب اسلامی هستند که هنوز به شکوفایی کامل نرسیده اند.

گلی افزود: تبریز همواره خاستگاه و پیشران حرکت های فرهنگی و ادبی در ایران بوده است و در چنین نشست هایی لازم است با بهره گیری از نظریات و دیدگاه های اساتید و پیشکسوتان حوزه شعر و ادبیات، مساعی و برنامه ریزی لازم جهت تداوم پیشرانی آذربایجان در تقویت جریان شعر و ادبیات اسلامی و انقلابی کشور صورت گیرد.

در ادامه این نشست اساتید و پژوهشگران حوزه شعر و ادبیات ترکی و فارسی به بیان دیدگاه های خود پرداخته و اشعاری نیز متناسب با موضوع نشست قرائت شد.

شعر و ادبیات انقلاب اسلامی بین شعر ملی و دینی آشتی ایجاد کرد

در این نشست محمد طاهری خسروشاهی، پژوهشگر حوزه ادبیات نیز اظهار داشت: پیروزی انقلاب اسلامی زمینه ساز تحولات گسترده در زمینه های مختلف از جمله در حوزه فرهنگ، شعر و ادبیات بوده است که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این تغییرات هم در زمینه ساختار و فرم (صورت) شعر و ادبیات و هم در زمینه محتوا و سیرت ادبیات قابل مطالعه است.

وی ادامه داد: شعر بعد از انقلاب اسلامی به لحاظ محتوایی ویژگی های مختلفی دارد که آرمان گرایی و امید آفرینی نخستین خصوصیت مهم آن بوده که محصول فضای اجتماعی بعد از انقلاب اسلامی است و حتی با دقت در عناوین مجموعه های شعر قبل از و بعد از انقلاب می توان متوجه این تغییر اساسی شد؛ به عنوان مثال مجموعه تنفس صبح قصر امین پور نمود بارز این موضوع است.

رئیس بنیاد ایران شناسی آذربایجان شرقی در ادامه افزود: ویژگی دوم شعر و ادبیات انقلاب اسلامی خاستگاه دینی و اسلامی آن است که منبعث از هویت انقلاب اسلامی بوده و تکرر مفاهیم مرتبط با حادثه عاشورا و ائمه معصومین (ع) در شعر و ادبیات بعد از انقلاب اسلامی بیانگر این نکته مهم محسوب می شود.

وی افزود: سومین ویژگی مهم شعر و ادبیات انقلاب اسلامی هم توجه به مفاهیم ملی است که در نتیجه این رویکرد توانست دو گانه شعر ملی یا شعر دینی را به یک نقطه مشترک برساند و در واقع شعر و ادبیات انقلاب اسلامی در نقطه مقابل شعر و ادبیات پیش از انقلاب اسلامی، بین شعر ملی و دینی آشتی و همگرایی عمیقی ایجاد کرد.

اولین شعر برای قیام ۲۹ بهمن تبریز را شاعر تبریزی استاد یدالله مفتون امینی سرود

جمشید علیزاده، استاد برجسته ادبیات، در ادامه این نشست تخصصی طی سخنانی اظهار کرد: مقطع حقیقی و علمی آغاز

شعر انقلاب به حدود دو دهه قبل از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ مربوط می شود، پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲، جریان شعر مخالفت با رژیم حاکم وقت پدید آمد و غالب محتوای شعر فارسی تا ایام پیروزی انقلاب اسلامی همین شعر اعتراض بوده است که شعر اخوان، شاملو و... نمونه بارز این مساله است. در دهه ۴۰ شعر چریکی ظهور کرد و شعر به طور صریح به مخالفت با رژیم پهلوی پرداخت.

وی افزود: در مطالعه شعر اعتراضی با دو شاخه معتقدین به لزوم انقلاب که باورهای مذهبی خاصی نداشتند و دینداران معتقد به لزوم انقلاب اسلامی مواجه هستیم. در رأس شاخه دوم که باورهای اسلامی و شیعی داشتند، می توان به استاد شفیعی کدکنی، نعمت میرزا زاده، مفتوان امینی اشاره کرد که این روند به تدریج پر رنگ تر شد تا اینکه در سالهای پیروزی انقلاب اسلامی اوج گرفت.

وی افزود: یکی از پرشورترین شعرهای انقلاب را که همه ساله بازخوانی می شود همان شعر معروف (ای ایران ای سرای امید) استاد سایه است یا اشعار مهمی که به مناسبت ورود امام خمینی (ره) به ایران سروده شد، اشعار حمید سبزواری بود که این افراد و شاعران دیگری مانند استاد اوستا شاعرانی بودند که شخصیت شعری شأن و شهرت شاعری شأن در زمان پیش از انقلاب اسلامی شکل گرفته بود. همین طور باید اشاره کنم اولین شعری که برای قیام ۲۹ بهمن تبریز سروده شد، توسط شاعر تبریزی استاد یدالله مفتون امینی سروده شد که ایشان نیز از پیش از انقلاب اسلامی شاعر بزرگی بود.

علیزاده در ادامه تصریح کرد: با توجه به اینکه با فاصله کمی از پیروزی انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی آغاز شد، شعر انقلاب اسلامی یک پیوستگی و ترکیب ناگسستنی با شعر دفاع مقدس دارد و در این دوره باز شاهد ایفای نقش شاعرانی هستیم که شهرت شاعری شأن به قبل از انقلاب اسلامی بر می گردد و استاد شهریار یا مشفق کاشانی نمونه ای از این شاعران هستند.

وی ادامه داد: این شاعران زمانی که به همراهی با انقلاب اسلامی شروع کردند، شخصیت شعری و زبانی شأن شکل گرفته بود و نسل جدید شاعران انقلاب اسلامی پس از اواسط دهه ۶۰ وارد عرصه شدند و اشعار قابل توجهی ارائه کردند.

وی گفت: البته باید توجه کرد که در همه دنیا، شعر زمان جنگ و بحران از حالت استعلایی فاصله گرفته و حالت تبلیغی و شعاری و ساده به خود می گیرد و یک دلیل آن لزوم همراه کردن توده های مردم است. این مساله در اشعار دوران جنگ تحمیلی نیز موضوعیت دارد و حتی در آثار شاعری مانند شهریار نیز قابل ملاحظه است.

شعر انقلاب اسلامی، شعر امتی است

مهدی نعلبندی، مدیر رادیو برون مرزی تبریز نیز در این نشست اظهار کرد: شعر انقلاب اسلامی بیش از اینکه شعر ملی باشد، شعر امتی است، امتی بودن گفتمان انقلاب اسلامی است و شعرش نیز همین است، وقتی به بیانات ۱۳۴۲ امام خمینی (ره) یا حتی به سنت مراجع تقلید شیعه توجه کنیم، صحبت از امت است نه ملت، فتوای تنباکو را نگاه می کنیم صحبتی از ایران نیست. نگاه، نگاه امتی است. در تحلیل محتوای صحیفه نور حضرت امام خمینی (ره) و یا روایت فتح شهید آوینی و... نیز این موضوع کاملاً شمشخص است. در اشعار حضرت امام خمینی (ره) نیز نگاه امتی و شیعی و انتظار حضرت ولی عصر (عج) کاملاً مشخص است. هویت شعر انقلاب اسلامی نگاه امتی است که البته ملیت و ایران نیز به شکل بارز و آشکار در متن آن دیده می شود.

وی در ادامه اشعاری از شاعران ایرانی و آذربایجانی که در وصف امام خمینی (ره) سروده شده است را قرائت کرده و توضیحاتی در خصوص آنها ارائه کرد.

این پژوهشگر ادبیات انقلاب اسلامی در پایان با اشاره به نگاه فاخر رهبر معظم انقلاب به آذربایجان و تبریز اظهار کرد: معتقدم امروز تنها کسی که در خصوص تاریخ و فرهنگ آذربایجان جریان سازی می کند، مقام معظم رهبری هستند. تعابیری مانند پرچم آزادی ایران دست تبریزی ها است، از سوی مقام معظم رهبری ایراد شده اند یا نگاه ایشان به دوران صفویه که آغاز آن را با تعبیر طلوع صفویه مورد اشاره قرار می دهند و یا مشخصاً از بزرگان فرهنگ و ادب آذربایجان اسم می برند نشانه توجه خاص ایشان به تبریز و آذربایجان است.

شعر انقلاب یا انقلاب شعر

محمد رنجی تبریزی، شاعر تبریزی نیز در ادامه این نشست گفت: می توانیم به جای اصطلاح شعر انقلاب از عبارت انقلاب شعری استفاده کنیم که این انقلاب ادبی در نتیجه پیروزی انقلاب اسلامی ایران ایجاد شد. انقلاب اسلامی به ایجاد انقلاب ذهنی در

افکار و اندیشه های برخی نویسندگان و شاعران منجر شد که این مهم در مقایسه آثار قبل و بعد از انقلاب اسلامی آنان قابل مشاهده است.

وی ادامه داد: پیوند شعر انقلاب با شعر دوران دفاع مقدس جریان قوی و نیرومندی ایجاد کرد که توانست در زمان کوتاهی به جایگاه فاخری دست یابد و مفاهیمی در ادبیات ایران ورود پیدا کرد و روح معنویت و حماسه را به جامعه ادبی تزریق کرد. این شاعر بر لزوم توجه نهادهای فرهنگی در روند تربیت نسل جوان شاعران انقلابی نیز تاکید کرد.

اشعار و ادبیات انقلاب اسلامی برای مخاطبین غیر ایرانی تبیین شود

ابراهیم اقبالی، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز نیز ضمن تشکر از اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و انجمن ادبی تبریز به دلیل برگزاری این نشست کم نظیر، ضمن تعریف علمی ادبیات و شعر انقلاب اسلامی، شعاری و تبلیغی بودن را جز ماهیت شعر انقلاب اسلامی دانست.

این استاد دانشگاه با یادآوری جمله معروف استاد شهریار که گفته بود من شعری شاهکارتر از این ندیدم که مردم فریاد می زنند خدایا خدایا تا انقلاب مهدی، خمینی را نگه دار؛ تصریح کرد: اشعار شاعران انقلاب اسلامی به دلیل ماهیت خود به شعار مردم انقلابی تبدیل می شود و جالب است من در مأموریت علمی خود در تاجیکستان متوجه شدم یکی از پژوهشگران برجسته تاجیک به جمع آوری و تحلیل محتوای شعرهای مردم ایران در ایام انقلاب اسلامی پرداخته است و سیر تاریخی آنها را مشخص کرده بود.

اقبالی در ادامه به تشریح دو نگرش متضاد مادی و اسلامی به شعر و ادبیات پرداخت و تاکید کرد در نگاه مادی به شعر و ادبیات، مسائل ضد اخلاقی و یا جنسی رجحان و برتری دارد و این در حالی است که نگاه اسلام به شعر و ادبیات نگاهی انسانی و حماسی است و لذا لازم است اشعار انقلابی برای مخاطبین غیر ایرانی به شکل مناسبی تبیین شود.

اقبالی با بیان اینکه ما قبل از انقلاب اسلامی نیز شاعران انقلابی و اعتراضی داشتیم، تصریح کرد البته نگاه برخی از آن شاعران سوسیالیستی و کمونیستی بود.

خدمت کم نظیر انقلاب اسلامی به شعر و ادبیات ترکی

صمد رحمانی، پژوهشگر ارشد زبان و ادبیات فارسی و ترکی نیز به عنوان آخرین سخنران این نشست تخصصی اظهار داشت: داستان در ادبیات کلاسیک ما جایگاه بسیار رفیعی دارد و روزگاری ما به همه دنیا داستان صادر کرده ایم. در قرن ششم و هفتم افرادی مانند نظامی و سعدی سرآمد ادبیات و داستان سرایی بودند. داستان زمانی در کشور ما رو به ضعف نهاد که به دنباله روی صرف از غرب روی آوردیم. در دوره پهلوی ما ادبیات کلاسیک خود را رها کردیم و دنبال تقلید از مکاتب مختلف غربی بودیم.

وی افزود: البته قبل از دوران پهلوی و در دوره مشروطه، ادبیات فاخری با محوریت تبریز ایجاد شده بود و داستان رئالیسم جان تازه ای گرفته بود که با روی کار آمدن رضا خان، داستان نویسی هم از تب و تاب افتاد. طی دوران پهلوی داستان نویسی به ابتذال کشیده شد تا اینکه بعد از انقلاب اسلامی، روند بازگشت به خویشتن در بین نویسندگان رواج یافت. نویسندگانی مانند محمود دولت آبادی و هاشمی رفسنجانی؛ به ادبیات کلاسیک مراجعت بازگشتند. انقلاب اسلامی، روحیه ناامیدی را که بین نویسندگان رواج یافته بود از بین برد و آثار جدیدی بر مبنای امیدواری به آینده و ارزشهای اسلامی و انقلابی خلق شد.

این استاد دانشگاه، با اشاره به آثار خلق شده در خصوص دفاع مقدس ابراز امیدواری نمود که اثر فاخر و جهانشمولی در قواره کتاب جنگ و صلح تولسنوی با محوریت دفاع مقدس که دفاع یک مردم آزاده در برابر استکبار بود، خلق شود.

وی افزود: توسعه زبان و ادبیات ترکی در دوره انقلاب اسلامی موضوع دیگری بود که مورد اشاره این پژوهشگر ادبیات زبان ترکی قرار گرفت.

رحمانی با بیان اینکه در همه دوران پهلوی هیچ کتاب شاخصی به زبان ترکی منتشر نشد، گفت: در آن دوران برخی نویسندگان و شاعران به ترکی می نوشتند اما اجازه نشر نداشتند، ولی پس از انقلاب اسلامی زبان و ادبیات ترکی جان تازه ای گرفت و آثار متعدد و فاخری با زبان و ادبیات ترکی منتشر شده است.

همچنین ایوب شهبازی رئیس انجمن ادبی تبریز نیز در این نشست، ضمن تاکید بر لزوم هم افزایی بین انجمن های ادبی تبریز،

برگزاری نشست های تخصصی، ارتباط با انجمن های ادبی شهرستان ها، تربیت نسل جدیدی از شعراء و جریان سازی در حوزه شعر و ادبیات را از مهمترین برنامه های این انجمن در دوره جدید توصیف کرد.